

têkoşer

Hejmar: 15-16

MİJDAR-KANUN

ÇİLE-SİBAT

1981-82

TERÖSER

B.P. 33

B.1730 ZELLİK

militan

Sayı: 15-16

KASIM-ARALIK

OCAK-ŞUBAT

1981-82

S E R E C E M
(icindekiler)

Rüpel
(sayfa)

Nivsar
(kunu)

- 2 ..... Yorum
6 ..... Felsefe Üzerine birkaç söz
11 ..... Avrupa Parlementosuna Yğnelik
çalışmalarımız
13 ..... Çalışmalarımız
15 ..... Kürdistan Mektubu
18 ..... Karanlığın Surri, şiir, B. Battê
19 ..... Eşa Dinan, çîrok, B. Battê
21 ..... Helbesten Kurdf ji Derwêş FERHO,
Hînkar TORI, Bares Bî' TE
24 ..... Kürtçe Gramer
26 ..... Xebata Me di Alfyê Parlementoya
Ewrupa de
27 ..... Xebata Me

TEKOŞER-MILITAN : Kovara Têkoşer-Yekîtiya Karker û Xwendekarêñ Kurd
Li Belçika. (Her serê dû mehan derdikevê)

TEKOŞER, : Têkoşer-Belçika'da Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği
Dergisi. (Her iki ayda bir çıkar)

Berpîrsîyar : Twee Maandelijkse Blad, uitgegeven door Têkoşer,
(Koerdische Arbeiders en Studentengemeenschap)

Sorumlusu : M. Nezih Yalçın
Ver. Uitg.

Adres : TÊKOŞER, B.P. 33. B.1730 ZELLIK-BELGIQUE

Büha :

Prati : 40 Bfr, 3 DM, 6 Kron, 6 Ffr.
Prijs :

3n Abone(tiyê) : 300 Bfr.

Rejmara Bank :

bank(a) (hâsab) No : TÊKOŞER, 431-000 3001-61, Krediet Bank, Belgique.

Y O R U M

Günümüz dünyasında Asya, Afrika, Latin-Amerika, Avrupa kıtaları ile Orta-doğu bölgesinde gelişen olaylar, değişimler emperyalizme büyük darbeler vurmuş, onun özünde varolan hırçınlık ve saldırganlığının dünyayı nükleer bir savaşın eşiğine sürüklene istenlerini su yüzüne çıkartmıştır.

Özellikle, Afrika halklarının acı, uzun ve sabırlı, kararlı mücadeleleri sonucu, İngilis, Fransız, Portekiz sömürge imparatorlarının yıkıntıları üzerine genç dinamik ulusal devletler filizlenmiştir. Emperyalist sömürü ırkçı uygulamalara, baskılara son vermiş böylece onun ekonomik, siyasi ve askeri alanlarında büyük mevziler, başında onarılmaz yaralar açmışlardır.

Latin-Amerika ülkelerinde boyutlanan gelişmeler A.B.D.'yi yeni yönenter uygulanaya, birçok ülkesinde askeri diktatörlükleri arenaya sürmeye, direk olarak kanlı diktatörlüklerle tüm ekonomik, siyasi, askeri gücüyle destek olmaya itniştir. Sili, Arjantin, Eclivya, Guatenala, Uruguay v.s ülkelerde devrinci muhalefet boyutlanmaktadır.

Asya'da büyük değişimlere sahne olurken, Orta-doğu dünyanın en sıcak ve kızgın bölgesi olmakla tüm dünyanın gözlerini üzerine çekmiştir. Filistin halkın haklı savaşını tüm şiddetıyla devan ederken, bölgenin czilmekte olan en büyük halkı olan Kürt halkın nüCADELESİ boyutlanmakta çok çetin bir dönenden geçmektedir. Orta-doğu'nun en hassas ve stratejik olarak en mühin yerinde olan parçalanıp sömürgeleştirilen Kurdistan yeni gelişme ve değişimlere sahne olmaktadır.

Bölgede emperyalizmin çıkarları tehlikeye girip, yer yer nüfuz kaybederken, onu yeni planlar, sömürü biçimleri, yeni yönenter ve araçlara baş vurarak genel politikasının bir parçası olarak yeni sömürgeci yönenterle bölgesel savaşlar yaratma, bunun objektif şartlarını yaratmaya çalışmaktadır. Bölgedeki ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşlarını, işçi sınıfının demokrasi mücadelesini gelişenkte olan ülkeleri sonuna kadar sömürnek anacındadırlar. Türkiye'deki toplumsal muhalefet, Kürt halkın ulusal demokratik halk muhalefeti ve bölgede kaybettigi güçler dengesini yeniden bulmak için Türkiye arena tahtası seçilererk NATO tarafından generaller Faşist bir düzen kurmak ve yerleştirmekle yokluk kılınnmıştır.

Empiryalizmin bu yöntemlere başvurması onun bunalım çürümüş ve kokuşmuş, cançekişmesinden kaynaklanmaktadır.

Sosyalist ülkelerin, Dünya işçi sınıfı hareketinin, değişik bağınlılık ilişkileri altında bulunan dünyanın nazlum halklarının en büyük düşmanı olarak empiryalizm bunalımlarından sıyrılmayan yolunu, ekonomik, siyasi ve askeri gücüyle dünya halklarına saldırmakta görüyor. Kendi işbirlikçileri olan sömürgeci, tekolci burjuvazinin damarlarına kan vermektedir.

Türkiye empiryalistler için ne pahasına olursa olsun korunması, gözaltında tutulması, Arap dünyasına ve bölgedeki halkların mücadelelerine, bölgedeki ruhtenel değişimeler engel olmak için el altında tutulup yararlanılması gerekken bir üs olarak düşünülmüştür.

Ekonomik ve siyasi bunalımları yaşamalarında giderek daha ağır bir biçimde yaşayan Türkiye İşçi sınıfının devrimci muhalefetle, sömürge ülkenizin ulusal demokratik halk muhalefetini, bunalımların faturasını onuzlamakla yükümlü kılınışlardır. Tüm sorunların üstesinden gelmek için empiryalizm halklarınıza ve bölge halklarına bu Askeri Faşist Cunta'yı bela ettiştir.

Türkiye sömürgeci burjuvazisi kendisi için öneği bir hamadle kaynağı ve ucuz insan gücü deposu olarak gördüğü Kürdistan'ın Türkiye parçasını sömürge politikasını barbarca, şovence, acımasızca sürdürüyor. Ülkeniz Kürdistan'ın başında onarılması güç ekonomik saldırular, siyasi baskıcı ve zorbalıklar, yoğun faşist baskılar altında insanlık dışı uygulanalarla öznece devam ediyor.

Ulusal baskı açır basmıştır. Bunu hiç kimse inkar edemez. Kürdistan'da Askeri Faşist Cunta'nın (Köy, kasaba, schir, gözaltı ve tutuk evlerinde) uygulanaları ile metropoldaki uygulanaları arasında derin bir fark vardır. Örneğin; Diyarbakır'daki tüm tutuklulara askeri ve siyah tek tip elbiseler (Nazi toplama kamplarında olduğu gibi) giydirilmiştir. Bu uygulanalara başka yerde rastlamak mümkün değildir. Fakat uygulana alanı olarak Diyarbakır'dan başlamış olabilirler. Köylere yapılan operasyonlarda tüm köy halkı suçlu ilan edilmiş ve toplu işkencelere naruz kalmıştır. Suç Kürt olmaktadır. Kürt olarak varlığını korunak, uygulanan sömürgeci faşist assimilasyon politikasına karşı dindik ayakta durmaktadır.

12 milyon'dan fazla insan ana dillerini yani Kürtçe'yi sokakta da hi konuşanız olmuştur. 1979 yılından beri başlatılan kanatlı tatabiatları, askeri operasyonlar Kürdistan topraklarında sahnelermiştir.

Kemalizm maskesini takarak halklarımız üzerine yürüyen Fasist Askeri Cunta'nın anası nedir? Adına Atatürkçülük ve Kemalizm dedikleri ve uygulamaya çalışıkları bu ideoloji'yi incelcyenler göreceler ki, fasist düşünce ile, ırkçı Kemalist düşünce birbirine özdeştir. Kemalist ideoloji insan haklarını sonuna kadar çiğneyip, Türkiye halkları arasına nifak sokmanış midir? Özgür düşünceye düşman olmuş midir? "Komünizmi gördüğünüz yerde ezin" denmiş midir? "Bir Türk dünyaya bedeldir" ırkçı, şoven doyimini söylemiş midir? Kürt halkına kardeş Ermeni halkına uygulanan jenoside benzer bir uygulamayı Dersin, Zilan, Ağrı, Sason hareketlerini kanla, vahşetle bastıran bu ideoloji değil midir? Kürt ağalarına, beylerine yalvarırcasına nektuplar göndererek ve daha sonra onların dini ve nüfuzlarından yararlandıktan sonra Kürt halkına en büyük ihaneti yapan ve varlığını inkar eden bu ideoloji değil midir? Lozan konferansında bu ideoloji'nin gönderdiği heymet "biz Türk ve Kürt halkları adına gelmişiz "tarihin içrenç iki yüzlülüüğünü yapmışlar midir?

Konünistleri denizlerde boğduran Kemal düşüncesi değil midir?

Tek parti ve ordudan şef idare sistemini benimsiyen bu düşünce değil midir?

İşçi sınıfının dünya görüşüne düşman bu ideoloji değil midir?

Kürtlere mecburi iskan'a sevk eden Kemalizm değil midir?

Türk ordusuna bugün idareye el koyna yetkisi veren Kemalizm değil midir?

Kürt halkına asimilasyon politikasını başlatıp, uygulanaya koyan Kemalizm değil midir?

Türk halkın en büyük şairi Nazım Hikmet bu düğündeden kaçarak sürgün de olmuş midir?

Kemalizm panzehirine verecek daha çok örneginiz var.

İste bugün Fasist Paşa'ların uygulamaya resmi olarak sokmak istedikleri ve halklarınızı boyun eğmeye zorladığı ideoloji budur.

Fakat fasistler dünya'nın hiç bir yerinde kendilerini resmen fasist olarak adlandırmamışlardır. Hitler dahi Almanya'da Alman nasyonal sosyalist partisi olarak halkın karşısına çıkmıştır.

Alnan askerleri tarafından öldürülen ünlü Fransız diyalektikçisi filozof V. Feldmann son nefesinde askerlere dönerken "Budalar ben sizin için ölüyorum" denisti. Kemalizmin kuyruğuna taktılan sözde komünistler üzülerek aynı sözü bizde sizin için söy-

luyoruz. İste Fasist generalerin kendilerine her gün yeni engin yetkiler tanıyan yasalar çıkartma istemlerini, demokrasiye dönüş uydurmalarını, Danışma meclisi hikayelerini, işkence ve baskıları teşhir etmek tüm ilerici, yurtsever, demokratın görevidir.

Türkiye'yi dışarıya kapalı bir kutu olma görünümünden çıkartmak, dünya kariyoyuna yansımak, dünya ve Avrupa demokrasi güçleriyle dayanışma sağlamak, yabancı heyetlerin Türkiye ve Kürdistan'a gidiip, uygulanaları gözleriyle görmelerini sağlamak için çalışnak devrinci, yurtsever bir görev bilinmelidir.

Halkınızın içine biriken nefret ve kin'in özgürlük için mücadeleye dönüşeceğini, bu mücadeleyi sömürgeci Fasist Cunta'ya karşı kanalize edecek ulusal bir cephenin olacagini hiç şüpheniz yoktur.

FASİZMİ, HALKLARIMIZIN
SAMLI MÜCADELESİ
YEWECER

FELSEFE ÜZERİNE BİR KAÇ SÖZ

İnsanlığın tarihi gelişini sürecinde filozoflar dünyanızı, insanı ve varlıklarını hep aynı şekilde yorumlanışlardır. Çeşitli dönenlerde, çeşitli şekillerde değişik düşünceler ortaya atılmış ve bir sonraki dönen için kaynak düşünceler oluşmuştur.

Doğa'yı insan'ı ve çevre'yi, çevredeki fenomen (tabiat kanunlarını)leri, aralarındaki ilişkileri incelenek çok uzun bir dönenle kadar metafizikçe olmştur. Yani Toplumu, doğa'yı, varlığı hep anlaşılmaz şeyler olarak değerlendirisiştir. Gerçekçi anlayıp kavramaya insanın aklı düşüncesi yetmez gibi soyut teoriler ortaya atmışlardır.

Fakat bunun yanında, diyalektik düşüneden hareketle, dünyadaki canlı, cansız her şeyin birbirine bağlı olduğunu, diyalektik bir bütünün parçaları olarak bir etkilesim ve değişim süreci içinde olduğunu savunan gerçekçi, natoryalist bir gözle dünyanızı doğayı ve fenomenleri inceleyen ve değişken dünyaniza dengesini vuran bir düşünce tarzı da gelişmiştir. Bu da diyalektik düşünce tarzıdır.

Metafizikçiler gözüyle ve de diyalektik düşünce tarzı ile tarihi süreç içinde dünyanız hakkında ki düşünceleri kısaca inceleyelim.

Tarihin kaydettiği en büyük düşünürlerden birkaçını yetiştirmiş olan eski Yunanlılar, felsefe sözünü bilgi sevgisi anlamında alıyorlardı. *Philosophia* sözünün sözcük anlamı budur. Ve *Philosophie* (Felsefe) sözcüğü buradan gelir. "Bilgi" yani "Dünyayı ve insanı bilmek". Filozof, her hususta dünya ve tabiatlarındaki bilgiye dayanan, bu gibi kurallara uygun olarak davranışın kimse denekti. Kısacası bolırılı bir davranış tarzına kaynaklık eden şenol bir dünya görüşüdür. Filozof düşünür anlayına gelmektedir. Filozofların düşünce tarzları, dünya görüşleri farklı olmuştur.

18. Yüzyılda Fransa'da burjuva filozoflar, dünyanın bildenbilir bir şey olduğunu düşünüyor ve öğretiyorlardı. Ve bundan kaynaklanarak dünyayı insan yararına dönüştürme ısrarının rihtığını olduğu sonucunu çıkarıyorlardı. Bu düşüneden hareketle insanın nükkennelleşebilir bir varlık olduğunu, daha iyiye gidebileceği, toplumunda daha iyiye gitmesinin inkâm dahilinde bulunduğu sonucuna ulaşıyorlar.

Aradan yüzyıllar geçtikten sonra yine Fransa'da burjuva filozoflar bu kere tersine, Ortaçağ filozofları gibi dünyanın bili-

nemezliğini,fenomenlerin özüne nüfus edemediğinizi ve hiç bir zaman da edemeyeceğinizi düşünüyor ve öğretiyorlar.Dünyayı değiştirmeyi istemeden bir çılgınlık olduğu sonucuna ulaşıyorlardı. Süphesiz,diyorlardı,tabiat üzerinde bir etki yapabiliriz.Ama bu etki çok yüzeye kalan bir etkidir.İnsana gelince o,her zaman ne idiyse yine odur ve öyle kalacaktır.Metafizikçilerin gözünde toplumların tarihi anlaşılmaz bir şeydir.Ve insanı ortanından yani toplundan ayrı olarak ele alır.Metafizik cansız maddeyi,canlı naddeyi ve düşünceyi birbirinden ayırrı.Ona göre bunlar mutlak olarak ayrı,birbirinden bağınsız üç ayrı ilkedir.

Metafizik sosyal fenomenleri birbirinden soyutlar,ekonomik gerçek,sosyal hayat,politika hayatı,bütün bunlar metafiziğe göre ayrı alanlardır.

Burjuva filozoflar,çoğu zaman düşünencenin toplundaki mevcut ekonomik (temel alt) yapının özünden kaynaklandığını bile bile tahrif etmektedirler.Gerçek düşünce tarzına saldırmaya,bölmeye,kendi sömürücü sınıflarının yararına,olduğundan başka türlü göstermeye yarayan metafiziğe tapınırlar.Ona dört elle sarılarak propagandasını yaparlar.Toplumu .yani kitleleri pasifize etmeye çalışırlar.Tanrıları bayraklaştırip gölgesine sığınırlar.Dünyanın bir gizemi olduğunu bunun anlaşılmاسının mümkün olmadığını,ancak tanrıının buna muktedir olduğunu savunurlar.Metafizik bilimsel metoda karşıdır.Metafizikçi nitel değişimeleri ya tamamen inkar eder ya da kabul etse bile onları açıklanaz,metafizikçi bütün değişimeleri dış müdahalelerle açıklar,nantığa başvurnaz,harekete karşı durgunluğu seçer.

Sindi de dünyayı anlamamızı,dolayısıyla de onu değiştirmemizi mümkün kılacak olan felsefonin hangi felsefe olduğunu görelim.

Diyalektik,metafiziğin tersine,tabiatı bir durgunluk ve hareketsizlik,sukunet ve değişmezlik olarak değil,fakat sürekli bir hareket ve değişme,içinde daima bir şeylerin doğup geliştiği,bir şeylerin çözülüp,dağıldığı ve yok olduğu sürekli bir yenilenme ve gelişme hali olarak görülür.

Örneğin bir tohum (buğday) toprağa ekildiği zaman,güneş,toprak,toprak içindeki inorganik maddeler,hava su,tohumun içine ekildiği diğer çevre faktörlerinin etkisiyle bir süre sonra filizlenir.Patlayan tohum artık tohum olma özelliğini kaybetmiş,baska bir şeye dönüştürü. Nitel bir değişme meydana gelmiştir.

Bir bitkiye dönen tohum yukarıda saydığımız etmenlerden dolayı tekrar başak ve tohuna dönüşüceye kadar çeşitli evrelerden geçer. Buğday, un, hamur eknek ve bir besin olarak alındıktan sonra, bu defa insan bünyesinde proteinlere, glikoz ve yağlara, bunlarda kana, kanda hücrelere dağılıp, insanın gelişim ve değişimine etki yaparak başka şeylelere dönüşür. İşte tohumu sürekli değişikliğe uğratın karşılıklı aksiyondur. Doğadaki her şey yukarıdaki örnekte olduğu gibi daima bir gelişim, etkileşin ve değişim süreci yasır. Bazan insanlar bunun farkına bile varmazlar. İşte diyalektik insana, doğa'ya olgulara, fenomenlere bu görüşle yaklaşım getirir.

Yine metafiziğin tersine diyalektik, cansız maddeyi, canlı maddeyi ve düşünceyi bir birine bağlı ve bir bütününe parçaları olarak değerlendirdir. Yukarda verdığınız örnekle devam edelim.

Güneş ışığının sağladığı enerjiden yararlanan bitki, topraktan aldığı kinyasal unsurların yardımıyla, kendi öz gelişimine imkan veren bir organik maddeler sentezi meydana getirir. Su halde kendisi değişirken, aynı zamanda toprağı, dolayısıyla kendi türünü ilerdeki gelişme şartlarının da dönüşümü uğratır. Kisacası, bitki, kendisini kuşatan ortanla birlik halinde varolabilir.

Karsılıklı-aksiyon canlı varlıkların varoluşunun evrensel şartıdır. İncelenen fenomen çevre şartlarından ayı olarak ele alınıldığı taktirde, bilin alanında hiç bir buluş yapılamaz.

Yine diyalektik metafiziğin tersine, sosyal fenomenleri bir birinden soyutlanır. Ekonomik gerçek, sosyal hayat, politik hayat bir bütünlük içinde arz eder.

Sosyal ve politik hayat mevcut ekonomik yapının bir parçası ve yansınasıdır. Tabiat ve toplum anlaşılmaz şeyler değildir. Gerçekin bütünü yanları zorunlu ve karşılıklı bağlarla birbirine bağlıdır. Belirli bir nicel birikinden sonra nitel değişim meydana gelir.

Dünyanızın değişim ve gelişim süreci içinde insanoğlunun bir amacı gerçekleştirmek için harcadıkları hiç bir çaba boşuna değildir. Bu süreci hızlandırmak için mücadele etmeyen vede insanları pasifize eden, tanrı afyonuylar zehirleyen, kadere boyun eğmelerini söyleyen filozoflar diyalektik önünde diz çöknek zorunda kalmışlardır. Bilimin gelişmesiyle düşünceleri birer birer yıkılmıştır.

- a. Canlı hücrenin keşfi.

- b. Enerjinin dönüşümünün keşfi

- c. Darwin'in ortaya koymuğu dönüşüm.

Diyalektiğin ilk taslağını Yunan filozofları çizdiler. Bu filozoflar, tabiatı bir bütün olarak görüyorlardı. Herakleitos her şeyin dönüşüme uğradığını öğretiyor ve şöyle diyordu: İçine girdiğiniz ırnak asla aynı ırnak değildir. Karşılardan mücadelesi görüşü, bu filozoflarda, özellikle mücadelenin doğurganlığı üzerinde duran Platon'da büyük bir yer tutar. Karşıt fikirlerin mücadlesi anlamına gelen diyalektik Yunanca dialegien kelimesinden gelir.

Modern çağın en güçlü düşünürlerinden özellikle Descartes ve Spinoz'un diyalektik düşüncelerinde dikkate değer örnekler vardır.

Fakat diyalektik metodu ilk olarak ve dahiyane bir tarzda formüle eden büyük Alman filozofu Hegel'dir (1770-1831); diyalektik metodu formüle ettiği Büyük Fransız İhtilâlinden hemen sonrağından rastlar. Fransa'da ebedi sanılan feodal toplumunu aşağı eden burjuva ihtilalinin hayranı olan Hegel fikir alanında bir ihtilâl yapmasına rağmen bir idealist idi.

Diyalektik metodun yaratıcıları birer düşünür ve devrinci savaşçı olan Marx ve Engels kendilerinden önce gelen dehaların doğru olarak ortaya koyanadıkları problemi diyalektikçi oldukları için çözdüler. Materyalist diyalektiğin temelini oluşturdular. Gerçekin hareket olduğunu, hareketin nicel ve nitel biçimini olduğunu bu iki biçim arasında zorunlu bağılilik olduğunu, böylece eski filozofların cesaret edemedikleri gerçekleri görüp metafizik düşünceyi yerle bir ettiler. Yıkılmaz ve düşünülmez gördükleri doğadaki tüm fenomenlerde olduğu gibi, düzen ve düşüncelerin de yenilebileceğini gösterdiler.

Filozoflar, dünyayı ancak, farklı tarzlarda yorumladılar, fakat onu dönüştürmek söz konusudur. Diyalektik materyalizmi işlenekle, Marx hem Hegel'in idealist diyalektiğini hende Feuerbach'ın mekanist materyalizmini aşan tanımıyle bilimsel gerçekle dayanan bir felsefe ortaya koymustur.

Asırlar boyu baskın altında tutulan halklar ve aralarındaki savaşların kaçınılmaz ve bir ihtiyaç olduğu görüşleri, haklı gösterilmeye çalışılan sömürgeci sınıfların düzenleri ve toplum biçimleri zanarı ve yeri gelince yerle bir edilip, tarihin kirli vede karanlık sayfalarına gömmenin nüküün olduğunu ispatladılar.

Toplumların patlama(değişim) noktasına kadar olan birikimin nicel birikim ve patlama(değişim) ile nitel bir değişim, yani yeni

bir toplumsal yapıya, üretim tarzına geçilebilirliğini gösterdiler. Üretim de doğalaki tüm olgular gibi daima bir değişim ve gelişme süreci içindedir. Üretimin ilkin değişen yanı hangi yanıdır.

Üretici güçler ni?

Üretim ilişkileri ni?

Yoksa mülkiyet biçimleri ni?

Üretim seyrinde ilkin üretici güçler, en başta üretim aletleri değişir. Üretici güçler asla oldukları yerde durmazlar. İnsan iradesinin ömürne gereklidir ve onu cesararak gittikçe mülkemellesirler. İnsanlığın ihtiyaçları da durdurulamaz. Üretim ilişkileri de sırası geldiğinde, üretim güçlerinde meydana gelen değişimlere bağlı olarak değişiklikler yaşarlar. Üretici güçlerin karakterine bağlıdır. Üretim ilişkileri, üretici güçlere uygun düzükleri zanan onları ileriye götürün başlıca güç olurlar. Köhneleri ve tarih tarafından hakim edilmiş üretim ilişkilerini temsil eden sınıflar, ekonomik tenellerini sürdürmek için ne tedbir alırlarsa alsınlar, tarihin çarkını geriye döndüremezler. Üretici güçlerin gelişimi, Üretimin gelişmesi insanlığı için bir ihtiyaç ve zorunluluktur.

Metafizikçiler yıllarca insanlığın uyusturucu aynonu olarak yararlanılan dinin mevcut düzenleri koruması, belirli bir sömürücü azılığının çıkarları için propaganda ettiler.

Marx ve Engels materyalist diyalektik açıdan insanlığın yaşadığı döneleri tahlil ettiler. İlkel-Köleci-Feodal-Kapitalist ve Sosyalist toplum olarak ayırdılar. Üretim biçimleri ve ilişkilerini incelediler. İşçi sınıfının bilimini yazdılar.

Lenin, ilk defa tarihi materyalizmi Sovyet ülkesinde proletaryaının Marx ve Engels tarafından kalene alınan dünya görüşü ve gücü ile hayatı geçirip, dünya burjuvazisinin yıkılmaz, sarsılmaz yapısı ve görününü yerle bir etti.

Üretici güçlerin serbest gelişimini tanıyan yeni bir üretimin biçimini, sosyalist üretim tarzını getirdiler. Sömürge mekanizmasını yıktılar. Tüm üretim araçlarını devletleştirdiler. İnsanın insan tarafından sömürüلىp ezilmesine son verdiler.

Dünya burjuvazisi yeni değişim ve gelişmeye tüm kını, nefreti ve kuduranlılığınıyla saldırdı. Kapitalizmi geri getirmek için var güçlerini seferber ettiler. Planlarını denediler.

Tarihin akışına, doğanın gelişim ve değişim kanunlarına güçleri yetmedi. Bugünün de o hayallerini terketmemiş değiller, her türlü propaganda ile sosyalist üretim tarzına, sosyalist üretimin

ilişkilerine saldırılara devam etmektedirler. İşçi sınıfı ve onun düzeni sosyalizm bu saldırılara her keresinde gereken cevabı vermiştir.

Kapitalist ülkelerde Bunalım, buhran ve ekonomik krizler güncel sorun olurken, işsizlik artmakta, fabrikalar kapandıkta, üretim ve tüketim mallarına yeni yeni zanlar gelmektedir. Tüm bu problemlerin üstesinden gelmek için, bütün yükü kendi işçi ve emekçi sınıflarının omuzlarına yıkarak hayatı yaşınnaz hale getirmektedirler. Dünyanızı bir atom ve nükleer savaşın eşiğine getirtip, savaş kişkırtıcılığını yapmakta, bu istenlerini kitle iletişim araçlarıyla açık olarak yaymaktadır. Bu propagandanın başını saldırgan ABD Emperyalizmi, Regen ve Aleksandr Heig çekmektedirler.

1. ve 2. Emperyalist Paylaşım savaşlarının korkunç dramı ve acılarından tüm dünya halkları nasibini aldılar. İnsanlık savaş ve vahşet, eski tarihi yeniden yaşamak isteniyor. Silahsızlanmaya ve her türden nükleer silahlara karşı tüm dünyada yapılan barış ve özgürlük yürüyüşleri bunun en somut örnekleridir.

Kurtuluş savaşla değil, Sosyalist bir toplum kurnakla mümkündür.

AVRUPA PARLAMENTOSUNA YÖNELİK ÇALIŞMALARIMIZ:

Üç aya yakın bir zamandan beri Avrupa Parlamentosuna yönelik bir çalışma geliştirmek için girişimleri başlattık.

Türkiye Kürdistanı ile ilgili bir dosya hazırlayıp, Avrupa Parlamentosuna sunmak için yapılacak çalışmayı, diğer Avrupa ülkelerindeki Kürdistan'lı örgütlerle beraber ve ortaklaşa yapmayı ve ve ortak bir delegasyon oluşturarak parlamentonun 15-16-17 Şubat 1982 tarihleri arasında yapılacak toplantıya gitmek ve dosyanızı sunmak istiyorduk. Bunun için Têkoşer olarak Kürdistan'lı çeşitli örgütlerce bir çağrı mektubu göndererek çalışmanın gereği ve önemi hakkında bilgilendirmiştik. Bunun için görüşmelerde bulunmak üzere 15-16 Ocak 1982 tarihinde Brüksel'de bir ön toplantı yaptık. Toplantıya KOMKAR, KKDK, Fransa'daki Kürdistanlı İşçi ve Öğrenciler Birliği (YKKKF) katıldı. Toplantıda bir platform taslağı hazırlayarak genişletilmiş 2. Bir toplantıyı 23-24 Ocak 1982 tarihinde Federal Almanya'nın Köln şehrinde yapmayı kararlaştırdık.

Köln'de KKDK Merkezinde yapılan 2. Toplantıya AKSA, KOÇ-KAK, YKKKF, KKDK, KOMKAR, MALA GELÊ KURD ve KPK(İsveç'teki İlerici Kürt Öğrenciler Birliği) katıldı.

Toplantıda dosyanın hazırlanması ve delegasyon'un oluşturulması ve organizasyon üzerine görüş birliğine varıldıktan sonra görev bölümü yapıldı. Dosya kısa bir sürede Almanya'daki örgütlerden KOÇ-KAK, KKDK ve KOMKAR tarafından Almanca hazırlanarak bize gönderildi. Dosyayı, Fransızca, İngilizce ve Flamanca'ya çevirterek ek bir dosya hazırlayıp, Avrupa Parlamentosunda bize yardımcı olan Flaman VU partisinden Jacques Vandeneulebroecke 'e verdik.

Zamanın çok sınırlı olması nedeniyle dosyayı biraz kısaltarak, fakat özünden bir şey kaybetirmeden diğer dillere çevirtmek zorunda kaldık.

15-16-17 Subat 1982 tarihinde yapılan Avrupa Parlamento-su toplantısına her örgütten birer kişi delego olarak gelmesi gereğinken, bazı örgütler vize sorunu nedeniyle gelenediler. YKKF, KOÇ-KAK ve TEKOSER delegasyon olarak 8 örgüt adına toplantıya gittik.

Toplantının ilk iki günü değişik gruplardan parlamenterlerle görüşmeler yaptık. Ve Avrupa Parlamentosuna neden geldiğiniz anlatıldı.

Toplantının üçüncü günü basın açıklaması yapıldı. Çok sayıda parlamenter ve gazete ve ajans muhabirlerinin katıldığı basın konferansında Jaak Vandeneulebroecke ve Kürt delegasyonunun Avrupa Parlamentosundan istenleri şunlardı:

1. Türkiye Kürdistanı ile ilgili bir araştırma komisyonunun oluşturulması, sorunun Avrupa Parlamentosunda tartışılması.
2. Türkiye'ye yapılan Askeri ve Ekonomik yardımların derhal kesilmesi.
3. Kürdistan sorununun dışişleri bakanlar konseyi tarafından Birleşmiş Milletlere götürülmesi.
4. İnsan Haklarından, tarafsız bir delegasyonun Avrupa Parlamentosu tarafından Türkiye Kürdistanı'na gönderilip incelenelerde bulunması.
5. Kürt halkının demokratik insan haklarının tanınması.
6. Türkiye'de yapılan işkence, idam ve baskınların durdurulması için baskı yapılması.

Avrupa Parlamentosuna yönelik girişin ve çalışmalarınız bundan sonra da Brüksel'de gruplarla görüşmeler yapılarak devam edecektir. Bizce sevindirici olan 8 Kürt demokratik örgütünün bir araya gelip, bu eylemi gerçeklestirmeleri oldu. Gönül ister ki bundan sonraki çalışmalarınız daha verinli, aktif ve daha çok demokratik örgütü biraraya getirebilsin.

C A L I S M A L A R I M I Z :

8.11.1981 ; Anvers'te yabancı göçmenler festivaline Têkoşer, sergi açarak katıldı. Dayanışma mesajını okuyan arkadaş, daha sonra radyo ile Kurdistan sorunu ve Belçika'daki Kürt'ler üzerine bir röportaj yaptı.

5-6/12/1981 ; Masereelfonds Lokeren'de Belçika'daki ilerici bir örgüt'ün hazırladığı "Başka Kitap" ısimli kitap festivaline sizinle katıldık.

9..12.1981 ; DİB-BK ile beraber Almanya'da Faşist bozkurtlar tarafından öldürülen KKDK üyesi Nezir Seker için Fransızca, Flamanca ve Türkçe hazırladığınız binlerce bildiriyi Belçika'nın her iki bölgesinde (Flaman, Valon) dağıttık.

12.12.1981 Uluslararası Af Örgütü'nün Gent schrinde yaptığı Dünyada Kaybolan insanları Anna gecesi'ne Têkoşer'de konuşmacı olarak katıldı. Geçcede Kurdistan'ın üzerindeki sömürgeci baskılar, bu günü toplu katliamlar ve işkenceler ve işkence yöntemleri üzerine konuşan konuşmacı arkadaşınızın verdiği enformasyon çeşitli Flaman gazetelerinde yayınlandı. Aynı gece büyük bir kalabalığın katıldığı kayıpları arama yürüyüşüne katıldık.

27.12.1981 ; Kurdistan Tarihi üzerine Têkoşer'de bir seminer verildi. Seminere DİB-BK ile beraber bir gurup ilerici Ermeni arkadaş ta katıldı. Verimli geçen bu seminerin bitiminde, Ermeni sorunu da konuşuldu.

9-10/1/1982 ; Fransa'da yapılan Kürtistanlı İşçi ve Öğrenciler Birliği'nin yıllık olağan kongresine aktif olarak katıldık. Dayanışma ve başarı dileklerinizi iletten mesajınızdan sonra, kongreye bir senelik çalışmalarınız anlatıldı.

16-17/1/1982 ; Avrupa Parlamentosuna çeşitli Demokratik Kürt örgütlerinden oluşan bir delegasyonun gitmesini sağlamak için, Brüksel'de Fransa'daki Kürtistanlı İşçi ve Öğrenciler Birliği, KOMKAR, KKDK örgütleri ile bir ön toplantı yaptık. Toplantı sonucu ortak bir protokol hazırlayarak genişletilmiş ikinci bir toplantının yapılması vedaha çok demokratik örgütü bu çalışmalarınıza ortak etmeye, bunun yanında Ortaklaşa Türkiye Kurdistan'ı üzerine bir dosya hazırlayıp Avrupa Parlamentosuna vermeye karar verdik. Toplantının Federal Almanya'nın Köln schrinde yapmayı uygun bulduk.

23-24/1/1982 ; Köln'de KKDK merkezinde daha çok örgütün katıldığı ikinci bir toplantı yapıldı. Gayet olunlu geçen bu toplantıda görev bölümü yapılarak çalışmalar organize edildi. İkinci toplantıya katılan örgütler şunlardı. KKDK, TEKOSER, KOMKAR, KOÇ-KAK, MALA GELE KURD, KXXKF ve KVPS.

5.2.1982 ; Kürdistan enformasyon gecesini Masereelfonds'un yardımını ile düzenliyerek, genel bir şekilde Kürt halkın sorununu dile getirdik. Gece'de Kürdistan'dan yenekler, kitap sergisi ilgi çekeren, İran Kürdistanı'nda yapılan bir film gösterilerek büyük bir ilgi çekti. Ayrıca Folklor ekibiniz Kürdistan'dan oyunlar ve müzik sundu.

15-16-17/2/1982 ; Demokratik Kürt Örgütlerinden oluşan bir delegasyonla Avrupa Parlamentosuna, Türkiye Kürdistanı'nda bugünkü durumu anlatmak üzere gidildi. İlgili açıklama saife ....dir.

21.2.1982 ; TEKOSER'in yıllık olağan Kongresi yapıldı. Kürt halkın ulusal demokratik mücadelesi uğruna ölen Peşmerge ve şehitleriniz anısına saygı durusu yapılarak başlayan kongre, gayet başarılı ve olunlu geçti. Eski yönetim kurulundan bir arkadaş faaliyet raporunu okudu. Çalışmalar uygun bulunarak aklandı. Mali rapor sunularak yıllık gelir-giderler kontrol edildi. Tüzük nadde nadde okunarak aynen kabul edildi. Yeni yönetim ve donetin kurulu için seçim yapıldı. Üyelikler yenilenerek yeni çalışma dönemi için dilek ve temenniler belirtildi. Çalışmaların daha sağlıklı yürütülebilmesi için çeşitli komiteler oluşturuldu.

Newroz bayramı ile ilgili program ve çalışmalar gözden geçirilerek, Kongre sona erdi.

Bu yıl Newroz'u Brüksel'de aşağıdaki yer ve tarihte kutluyoruz. Newroz gecemize sanatçılardan CWAN, KAMIL ve GÜLTEKİN, Folklor ekiplerinden; KSSE Batı Almanya, Tekoşer ve Fransa'daki örgütün gurubu.

KKDK Tiyatrosu ile bir İtalyan ve bir İspanyol müzik grupları da katılacaklar.

Bütün ilerici, yurtsever, demokratları gecemize davet ediyoruz.

Tekoşer Newroz Komitesi

Yer ve Tarih :

27 Mart 1982 Cumartesi günü saat 19.00 da

CLARIDGE, Chaussee de Louvain 24, 1030 Brüksel(Plas MADO'da)

KÜRDİSTAN MEKTUBU

Kıymetli Adayoyum, son zamanlarda arama ve baskınlar iyice arttı,ından son mektubunu iyice okunadan yeni adresinle beraber sobada yakmak zorunda kaldık. Hep havadis ve gelişmeleri yaznamızı istiyorsunuz; Biliyorsun ki çok zor bir yaşam içine girdik. Her geçen gün halkın ve köylümüz bize daha çok inanıp Sıkışyonetim ve Askeri Fasist dektatörlükten önce söylediklerinizin gerçek olduğunu, kendilerine yapılan baskıların, zulüm ve işkencenin ana nedenini kavranaktadır.

İzin verirsen son günlerde meydana gelen birkaç olayı ve gelişmeyi anlatayım;

Siirt valisi yılbasından sonra Sırnak'a gelirken, yolda bir metreye yakın kar kalınlığına rağmen ormandan birer yük odun yükleyip, geçimini ancak bir yük odun satmakla geçinen 50 katır ve 13 Eşek sahibini yakalatarak hayvanlarına el koydu. Kendilerini aksana kadar kərin içinde bekletip jandarmalara işkence yapmasını enretti. Daha sonra hayvanlarını açık arttırmaya ile satışa çıkarttılar. Katırları 8'er bin, Eşekleri 1500'er liradan yakalananların akrabaları çidip aldılar. Tutuklanan 63 kişiyi Sırnak Alayına götürüp bir hafta işkence ettiler. Yarı ölü hepsini Sırnak-Ulusere yolu üzerinde gözleri bağlı karın içine attılar. Milli (Gündük) köylülerinin yardımlarıyla kurtarılan ve suçları bir yük odun alıp, çoluk-çocuklu bir ekmeğin, bir defter, bir kalem almak isteyen zavallı köylülerinizin bir kısmı hâlâ hasta yatmaktadır.

Kendi kendine düşünüyorum, bu insanların acaba Yazın dozer ve grayderleriyle Ormanımıza giren, traşlana ormanlarınızı kesen ve tek bir filiz bırakmayan doğa güzelliği kaynaklarınız düşmanları T.C. Orman Teşkilatından dahanı suçludurlar. Zenginlik servetlerimizden en değerli ormanımıza saldırın bu sönürgecilerin kafalarının ardından düşünceyi de biliyoruz.

Tarihin cilvesine bakın; Kinin kinden hesap sornası gereken, kin kinden soruyor. Sönürgecilerin Ormanımıza bir yılda verdiği zararı köylümüz asırlarca vermemiştir. Çünkü ormanını kökünden kesmeye kıyanamıştır, onu budanmış ve de daha gür olmasını sağlanaya çalışmıştır.

Trakya'dan gelen biri toprağınız üzerinde bizden hesap soruyor. Köylümüz de artık seziyor suç: Bu denli amansız bir zulüm, baskı, asimilasyon ve sönürüye rağmen varolabilmeektir. Bize için sevindirici olan da budur.

Varlığımız ve mücadeleümüz bundan önce olduğu gibi, bundan sonra da düşmanlarınızın gözünde batan zehirli bir diken olacaktır.

Baska bir havadis vereyim: Seni fazla üzmek istemiyorum, fakat en az überinizdeki baskıların bilincindesiniz.

16.1.1982 tarihinde dayım oğlunun düğününe köye gittik. Düğün gecesi Sırnak'tan cemselerle jandarmalar baskına geldiler. Hepinizi bir alanda topladılar. Kadınların gözü önünde bize insanlık dışı işkenceler ettiler. 106 yaşındaki nineme dahi dipçiklerle giriştiler. Eskiya Yüzbaşı Sahin naniyla tanınan adama benzediğimizi bazılarınımızın nüfus cüzdanlarının neden eski olduğu, bazılarına neden nüfus cüzdanında küçük yazıldıklarını, oysaki hepsinin asker olması gerektiğini söyleyerek, sudan bahanelerle damat dahil heppimizi kelepçeleyerek cemselere doldurup Sırnak alayına götürdüler. Bir hafta işkencede kaldık.

Kinlerin ihbar ettiğini tahmin ediyoruz. Siz denıştiniz sahkin ağaları düğünüze çağırmanız. Düğünümüze hiç bir ağayı davet etmemistiğim. Anaçları bize gözdağı vermekti. Ağasız düğün yaparsanız haliniz bu olur dercesine...

Fakat onları çağırmadığımıza ve düğünüümüzün yanında kesilmesine de üzülmüyoruz. Gerçek düğün yapacağınız, özgürce türkülerini, şarkilarınızı, folklorunu oynayacak günler için bunlara katlanmak gerektiğini de biliyoruz. Sun'i düğünlere deñil, gerçek halkımızın kurtuluş düğününe özleniniz var.

Kısaca Ülkeminizin durumuna da dairinmek istiyorum.

Sömürgeci Fagist Askeri Cunta'nın devrinci ruhalofeti boğnak, Ulusal demokratik halk devrimimizi bastırmak, Türkiye halkın Sosyalizm, demokratik bir iktidar yolundaki hareketine karşı tavrı gün geçtikçe azgınlıyor. Devrinci İşçi Sendikaları Konfederasyonu önderlerini ölüyle yargılıyorlar. Toplumun en dinamik gücü gençliği sindirmek için yeni netotlar geliştiriyorlar.

Ekonomik alanda halkın yaşamı zindan etmek, sermayedarların sermayesine sernaye katnak, fagist bir anayası hazırlamak peşindeki çalışmaları devam ediyor.

Hedef seçilen halkımızdır. Türkiye İşçi Sınıfı ve Devrinci ruhalofetidir. Fagist Cunta bu iki problemi üstesinden gelmeden gitmeyeceğini söylüyor. Fakat tarih bizden yanadır. Önürleri zulünlle zorbalıkla uzun olsa bile tarihin karanlık sayfalarına geçmekten kurtulamayacaklardır. Hedef seçtiği şeyler tarihin dönen çarkının birer dişlisidir. Hiç kimse onları düşünelerini dişliler

arasında ezilmekten kurtaramıyacaktır. Kısa vadeler için güçlü görsünsel bile...

Ancak yurt dışında bulunan tüm Kürtistanlı olsun, Türkiyeli olsun veya hatta diğer ilerici yurtsever sosyalist insanlar olsun omuzlarında ağır bir yük vardır. Sömürgeci Fasist Cunta'yı teşir ve tecrit etmek için, dünya ilerici ve demokrat kanuoyunun oluşturulması uğrunda önemli yerleri vardır. Biz Sömürgeci Fasist Cunta'yı değerlendirdiğimizde tabii ki dünyadan kopuk ele alanayız. Çünkü dünya halklarının özgürlük uğrundaki mücadelelerinin düşmanı olan bir sistem ve bu sistem içinde yer alan çeşitli kuruluşlar vardır. Bu da Empiryalizm ve NATO, IMF, AET gibi kuruluşlardır. İşte Türkiye ve Kürdistan'daki nüdahale bu sistemin dünya ve bölge çıkarları için NATO nezdinde gerçekleşmiştir.

Diğer bir yandan Diyarbakır Askeri Ceza ve tutuk evlerindeki tüm tutuklulara asker elbisesi giydirilmiştir. (Nazi toplama kamplarındaki gibi) Çocuklarına, akrabalarına elbise götürünlere işkence yapılmakta, elbiseler yakılmaktadır. Avukatlar heneh hemen hiç müvekkilleryle görüşenemekte ve çok adı baskılara uğranmaktadır. Kısacası içerdekilerin dışarıyla ilişkileri tamamen kesilmiş durunda. Zindanlarda tarihin en korkunç baskı, vahşeti sürmekte sindide isterseniz zindanlardan yansiyan bir ses kulak vererek noktubunu bitireyin.

" Bizler varız yenilmeziz, olmuyorız yarın yanağından
Gayri yiyebilme tek aşızdan üzümü, bali.

Söylediyebilmek marsımızı, türküümüzü, ezilmişliğimizi
kendi dilimizde.

SELAM ezilen tüm insanlara,
SELAM sana, senin gibilerine,
SELAM varlığınınza gününüze,
SELAM tarihte bizim güne,
SELAM kavçaya, düşünceye, harekete.

SELAM yurtsever neferlere,
SELAM mitinge, marsa, dergiye, basına
SELAM zulme isyan eden her figize,
SELAM zindanlarda, hücrelerde yoldaşlara,
SELAM kararlı yüreklerimize,
SELAM anaya, Avrada, çocuğa.

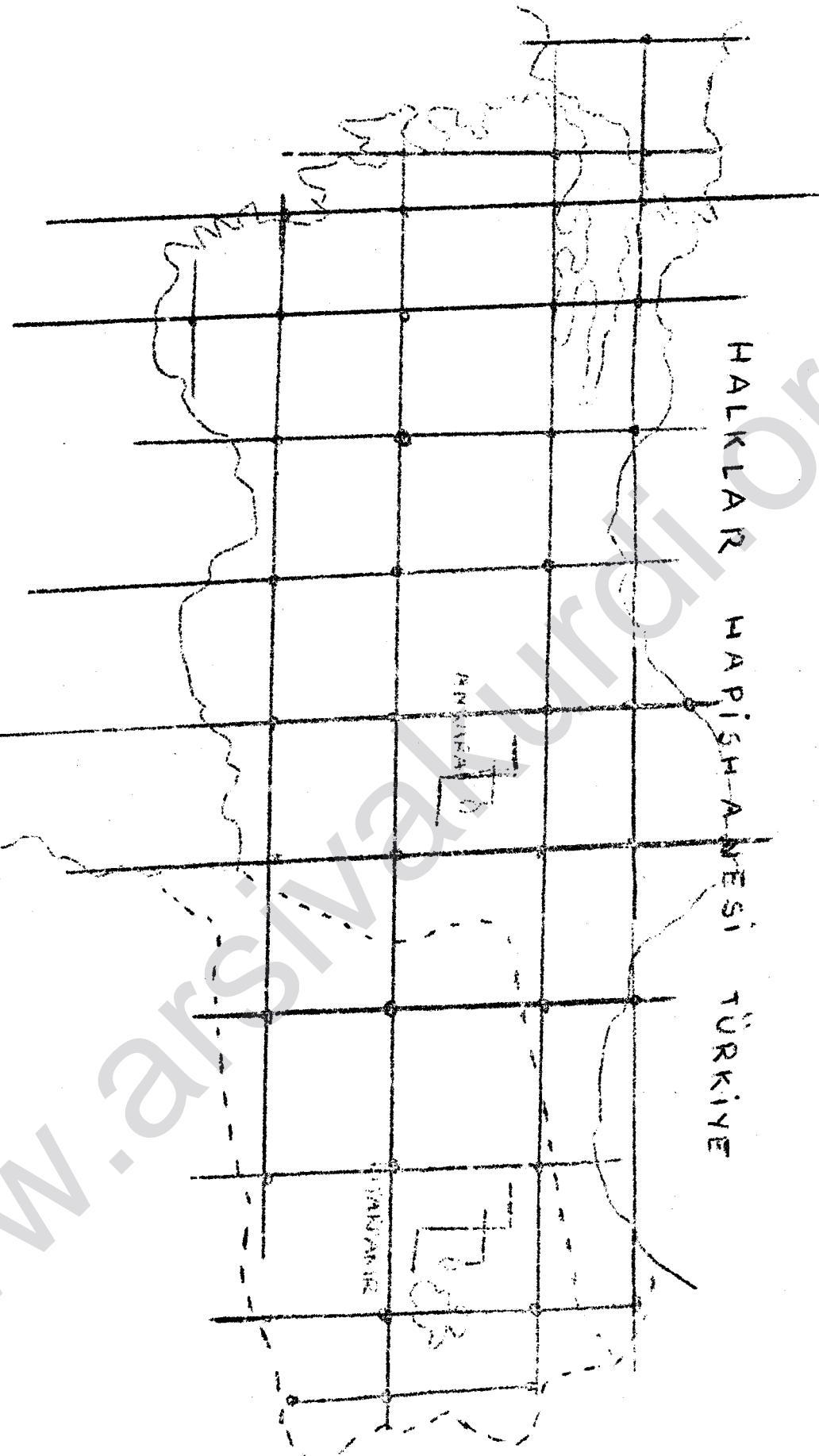
LAMET, uzlaşnak çıkarlar uğrunda bir bölgük insani diğer bölgük insana tetikle saldırtana .

HALKLAR HAPİSHANE'Sİ TÜRKİYE

ANKARA

İSTANBUL

İZMİR

LANET, kana susanış nahlukların dipçiklerine, zulmüne.
 Güzel yaşamak yarın yanaklarından gari, hep beraber olmak."
 Yukarıdaki şiir Diyarbakır Askeri Coza evindeki devrimci bir tutuklu tarafından yazılmıştır.

KARANLIĞIN SIRRI

Bir at kişnedi
 Gecenin karanlığında
 Bir ışık yanıp söndü.
 Karanlığı delen kurşun viziltisi
 Kaçakçılarda korku, cesaret
 Pusuda korku ve sessizlik.
 Kurşunlar çoğaldı karşılıklı
 Kişnemeler yardı karanlığı.
 Geçin derdi, can korkusu içinde
 At sıyrıldı, yükünden atlısından.
 Sessizlik çöktü geceye
 Pusuda ki korku sakinleşti
 Ümit ışığın doğrasında kaldı.
 Ve doğan güneş sevinçli
 Olup bitenlerden habersiz.
 Bir kaç damla kanla iz ortada
 Ve bir çuval ile yan yana,
 Fişek parası, bahsis ümidi askerde
 Belki de bir kaç gün istirahat.
 Öte yanda gizli bir defin
 Bir kaç yeni yetim daha....

Bareş Battê /1977

ÇANDA KURDİ

Bares B A T T E

Ê S A D I N A N

Hindirwê şikeftê tarî bû weke "şeva di şevê de". Xewa Cemo êdî hew dihat. Eşa dinanê wî hin bi hin dijwartir dibû. Li ser erzêla xwe rûnişt û bi nava reşa şikeftê de çavên xwe gerandin. Pêjin ji kesekî ne dihat. Zarok di xewa şérîn de bûn. Pezê wan li paşîya şikeftê hêdî hêdî kayina xwe dikirin. Hajê kesekî ji esa dinanê Cemo ne bû. Cemo xwe nêzîkî tifikê kirbi destê xwe peland, bi ser qatek dar ve bû. Darê xwe li nav xweliyê gerand. Lê ti perengên nemirî nema bûn. Hilma xwelî ya germ li dev û rûwê wî xist. Cemo ji xwe re get:

-Divê ez tiştekî ji vî dinanî bikim. Ez hew debar dikim. Vî dinanî ez kuştım.

Paşî berê xwe da hevana. Qutên xwe dikirin hebanan û li ser hev datanîn. Firaxê malê tev li vê qoziyê kom kiri bûn. Cemo ji xwe re get:

- Ezê xwê nê kime nava wî. Belkî bi hedînê.

Destê wî kete ser kîsê xwê de. Bi lez duxîna devê kîs vekir û çond libê xwê yên gir avtne devê xwe. Û pêre dest bi cutinê kir. Heyfa xwe weke ku ji xwê dihiland. Hindirwê devô wî tal û tirş û tûj bû. Hew zanîbû ma dinanê wî darihê yan na. Dîse xwe gihande ber erzêlât xwe, li ser rûnişt. Hinekî bêhna xwe berda. Lê dîse êşê dest pê kir.

-Divê ez herme cem Hesenîk. Ji vê pêve ti cara min nîne.

Hesenîk kalekî pêncî salî bû. Carê wî dinanê ku darihan dikinandin. Kelpetanekî wî ê nalbenda hebû. Ji xwe re ji cem kirîvê xwe ê nalbend anî bû. Hesenîk belengaz bû. Kesekî wî ji pîra jina wî pêve tine bû. Ew jî di şikefteke biçûk de dijîn.

Cemo biley derkete derê şikeftê. Bêhnkê li derê derî sekînî, ji bo ku ber xwe bibînê. Derve jî tarî bû lê Cemo hînî çûna bi reşê ve bû bû. Xwe bi tingê binya mala re berda û ber bi şikefta Hesenîk ve çû. Nîvê şevê bû kesekî şîyar li gund nema bû. Lê belê paşî bi kêlîkekê kuçîk kên gund tev lê rabûn û dest bi reyandinê kirin. Qi tirsâ Cemo ji kuçik nebû. Lez da xwe hat ber derîyê şikefta Hesenîk. Bi serê darê xwe li dergîtkê wan xist. Dengê xwe hilda.

-Ez Cemo me. Dinanê min darihê, derî li min vekin.

Hesenîk hînî wan tişta ji zûde bû bû. Zanîbû ku kesek li derîyê wî naxin ku ne dinanên wan biêşihin. Destê xwe avôte kelpetanê xwe û ji ber serê livîna xwe deranî. Bi destîyê kelpeten agirê tifikê li hev xist. Pereng ges bûn û hinekî bû ronayî. Hênu bersiva Cemo da.

-De derbas bibe. Dergîtk ne çilmêre kırı ye. Ma te nego wê diz miyê sor ji şikefta min derxin. De were pêş. Destê xwe deyne ser dinanê ku darihê. Da ez te jê xelaskim.

Cemo êdî hew zanîbû ku kujan dinanê wî darihê. Ji êsa xwe êdî hew wextê wî ê seknê hebû. Ji xwe Hesenîk kelpetanê xwe ji zû de ajot bû hindirwê devê wî. Bi dinanekî girt û kişand. Devê Cemo tijî xwîna germ bû. Tif kire nav xweliya ber tifikê û berê xwe di cî de da malê. Wê kîlîkê şewta dinanê wî sekînî bû.

Çawa giha malê dîse şewtê dest pê kir. Pêşî digo qey dewsa dinên têşihê, lê paşî bi qederekî êdî zanîbû ku dinanê wî bi şasîti hatibû kişandin. Dest bi Hesenîk û çîra kir.

-Xwedê te û kelpetanê te nehêlê. Stûwê te bişkihê. Ma ev çend salê te ye ku dinanan dikişenê. Û hêjî dinanên sax û xerabûyî ji hev nasnakê...

Dîseberê xwe da mala Hesenîk. Çaxê Hesenîk pêjna Cemo kir, zanî bû ci bû ye. Gelek caran bi serê wî hatibû. Wîjî dikire sucê kelpeten. Dîse ber bi Cemo hat û destê xwe dirêjî devê wî kir.

-Vê carê baş nas bike. Ez kal bûme û baş jî nabînim.

Cara dûwemîn bû ku devê Cemo bi hatina xwînê re germ dibû. Dîse tifa xwe vala kir û berê xwe da malê. Çaxê giha malê hê devê wî tijî xwîn dibû. Çend care din jî li ber tifika xwe tif kir. Çû ser erzêla xwe ku vê carê ji xwe re razê. Mîrata êsa dinan dîse dest pêkir. Û Cemo pirr hêrs bû. Ji hêrsa xwe êdî bibeş ber bi mala Hesenîk diçû. Ku ne şev bane xelkî bê qey Cemo diçê hewarê. Çaxê gihişt ber mala wa dergîtk vekir û rast çû ber tifikê. Pîrê agir xwes dikir.

Pîrê ji Cemo re got:

- Hesenîk çûye derive. Wê niha ê. Ma hê dinanê te darihê? Te işev nehişt em qelûnek xew bikin. Ma qey dinanên te tev darihin?

-Mala mîrê te xira bibê. Ev dî dinanên min ku bi şasîti dikişenê. Hêjî bi ser ê ku dânihê ve ne bûyî ye ku wilo herê wê dinanên min tev bikşene.

Hesenîk ji derive hat. Zanîbû bê ci bi serê rebenê Cemo kiribû. Bê deng çû rahişte kelpetanê xwe û bakire pîrê.

- Ca pitê tu were arî min. Belki çavêne te ji ê min bastir bibînin. Cemo birne ber êgir û pîrê bi maşikê perengek nêzî devê Cemo kir. Vê carê dinanê wî ê xerabû yî baş xûya dikir. Nava wî bû bû weke kuwarekê. Pîrê bi serê neynûka xwe libek savara nekelî ji nava dinên deranî. Piştî kişandina dinanê sîyemîn Cemo ji êsa devê xwe xelas bû. Hesenîk jî êdî bêhtir ji textoriya xwe razî bû. Jîber ku belengazo bikêri tiştekî din ne dihat.

A G I R E N E W R O Z

Derwêş F E R H O

Li serê çîyan
 Bilin bû ye rimî
 Dilê gel wek pola qewîn
 Dibe, bi agirê Newrozê.

Ji Zozanan, Cizîra Botan
 Ta çiyayên Dêrsîmê
 Bê goman Mehabat
 Li ser Bircêñ Diyarbekrê
 Xwişk dilîlîyênin
 Xort dîlanê dikin
 U gel rabû ye mîna şopê.
 Diçê ser kozika zilmê.

Agirê Newroze ev
 Ji hinavê hezaran derftê
 Mizgîniya azadîyê
 Qîya bi çîya, deşt bi deşt
 Dîghînê gund û bajaran lo...

Na mirim ez.

D O H   M E   S E R R   D İ K İ R
 J I   B O V A N · B E Y A N İ Y A N

Derwêş F E R H O

Doh me şerr dikir
 Ji bo vân beyanîyan, rojêñ xwes
 U di pêş me de.

Na rawestê, li ser milan e
 Wek temenê jînê berdewam e.
 Na şikê, lewra hemî gel tê de ne
 Di rex me de ser hildayî.

Doh me şerr dikir
 Bi zikê birçî
 Lê bi dilê qewîn
 Hember zorê, hember kedxûrî yê.

Di destan de das,
 Bivir û misas û bêr,
 Qakuç, di nav lepêñ karkeran de.
 Bi birran derketin meydanan
 Bûn yek hêz, yek deng.

Dinyayê ava dikin
 Bi destêñ xwe,
 Di bin hezar şorî de.
 Bes dikin êdî
 Mêtingehîyê radikin
 Ji rûyê erdê.
 Sîstêma xwe dideynin: Sosyalîzm.

Doh me şerr dikir
 Ji bo van beyanîyan
 Di pêş me de
 Iro berdewam e ev şerr.

B İ W A N H E M E

Hînkar T O R Î

Tu ya xwe bêje dîsa
 Ne bîyanê min e ev dengê bedew
 Ev bejna zirav, ev gerdengaz.
 Lê belê, ez hînî dengbêjê xwe me
 Ew in sebra min, ez bi wan heme.
 Wan çavêñ kesk ji min ne revêne
 Di wan de dibînim şînayî ya welêt
 Çavêñ reş, fetla kezîya.
 Ji ber ku tu lêyî xwes e
 Ev bajarê ava.
 Naxwe ezê çi bikim
 Ev çiyayê bi dar û devî
 Ev hatina bi xêr û bêr
 Ku ne yê min bin.
 Tu dîse der jê negere.
 Mihtêcî heval û hogartîya te me
 Ev e ya ku piştâ me pê dişkî
 Ya ku me bi xweser dihêlî.

J I M I R I N E X E R A P T I R
Hînkar T O R Î

Min digot ez têra xwe heme
Ne xema min bû bêxwedîtiya nin
Lê belê wî iro li ber min e
Ji mirinê xeraptir.

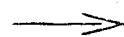
Li dora min gihêjtin hev, tev xwînmêj
Xwedî derketin li dewlemendîya min
Bajar ava kirin, rê çêkirin
Leşkerê xwe şiyandin ser min
Bi çavsortî, bi nîjadparêzî.
Cilê min kişkişandin ji xweremere
Min hiştin di nav van partalan de
Şal û şapikê min li xwe kirin
Leyistikê min şanî dinê dan, wek yê xwe
Ling avêtin ser linga, kêfa xwe derxistin
Piştra vegevîn, henekê xwe bi min kirin
Cîrêsk avêtin di ber çavên min de
Bi bar vegevîyam yekîti û hevrebûnê
Hestûwê min germijîn.
Dest firkandin vêca li ber min
Rabûn, cih şanî min dan
Gohdarî kirin li tev gotinên min
Di civana nav gelî de
Ji nû ve hatin dinê.....

W E L A T È M I N

Di bêm payiz e
Li serê zozanê te
Li deşt^û çolên te,
Welatê min.
Di bêm nêzik e
Geş bûna mazi û benikan,
Li serê çîyayê te.
Wê sor bibin,
Berrûyên deq û şérîn.
Wê bela bibê,
Bêhna benîstê benikan
Li zinar û newalên te.
De êdî bes e!
Xemla xwê li xwe ke
Welatê min.

Bares, B A T T È

Bila pez bixwin,
Pelên darêñ berrûyan
Gundi divin berhev bikin
Helez ji pelê daran.
Divin çêkin,
Dimsa belalûkan,
Bixwin mewîj û dûvsorkan.
De êdî bes e!
Hêrişa dijmin li serê te
Welatê min.
Serê xwe bilind ke
Jî serê dijmin re.
Bila li dor te bicivin,
Pêşmergâyêñ azadîya te.

Poça xwe bide ber,
 Top û gûlleyên dijmin
 Welatê min.
 Bila bibê miğ û moran
 Li serê çîyayên te
 Cudî û Ararat.

Divê bibarê berfa sar,
 Di peyde teyrock û baran.
 Da werê êdî bihara te
 Welatê min KURDISTAN.

KÜRTÇE GRAMMER 6

Fiil (lêker) ve Özne (kirde)

Eylem yada durum belirten fiil cümlenin sonuna yerlesir. Cümle ise genellikle özne ile başlar.

Dinya mezin e   Dünya büyüktür
 öz. f.

Hesp dibeze   At koşuyor
 öz. f.

Min nan xwar   Ben ekmek yedim
 pr.n. öz. f.

Kürtçe'de yapılarina uygun olarak;

- a) Lîkerên arîkar - yardımci fiiller
- b) " seranî - basit "
- c) " hevdudanî - birleşik "
- d) " pronavkî - zamirsiz "
- e) " nekesanî - sahissiz "

Şekillerine göre;

- a) lîkerên biser û ber - düzenli fiiller
- b) " bê sér û ber - düzensiz fiiller

Kürtçe'de fiil'in biçimleri fazla olduğu gibi, epey fazla açıklama ister. Bu derste yukarıdaki açıklama ile yetineceğiz. İlerde değişik bir metodla yeniden Kürtçe Dil derslerine başlıyacağız. Onun için bu dersi kısa keserek devam eden konuya geçelim.

Olumsuzluk eki (Neyînî)

Şimdiki zaman için; Na eki

Ez na xwim   Ben yemem,   Tu na kirê   Sen almiyorsun
 Bütün, geçmiş zamanlar için; Ne eki

Min ne xwar   Ben yemedim,   Min ne digirt   Ben almiyordum

Kürtçe'de ön edatlar (daçek)

-Birliktelik vaya araçsal fikri ifade eden Bi eki

Bi min re hat   benimle geldi,

Bi dirav cî girt   parayla yer aldı,

-Olumsuzluk eki; BE

Bê şik têm mal   Süphesiz eve geliyorum

Bê aqil pirrin li dinê Akilsiz çekbu dûnya'da

-Muhteva arz eden fikirleri anlatan; DI eki

Di dema serxwebûna Kurdistan de Kürdistanın bağımsızlığı sırasında

Di nava welatan de   Ulkeler arası

-Uzaklık, pay ve bulaşma fikirlerini anlatan; JI eki

Ji mal hatim   evden geliyorum

Ji de hezar   On binden

-Yüklem ve yer fikrini anlatan; LI eki

Li çîyê kew pirrin   dağda epey keklik var

Bunlardan ayri;

Ber - ön,yüz,önünde

Ji bo - için, den dolayı

ji bona- "   "   "

Ser - üst, üstünde

Seri - " , "

Arka ekler

dê - ew nan didê   e ekmek veriyor

de - di nav pirtukê de   kitabin içinde

re - ji Mem re   Mem için

ve - Bi xwe ye   kendi kendine

Geli xwendevahêن hêja,

weke her sal emê vê salê jî N E W R O Z 'ê pîroz bikin. Di programê de dengbêjên bi nav û deng ji Elmanya rojava;

C W A N, K A M I L, G Ü L T E K I N (ji Belçika) hene. Komîka folklorê ya KSSE-Liqê Elmanya Rojava, Têkoşer û Yekîtiya Xebatkar û Xwendekarêن Kurdistan li Fransa ji govendêن Kurdistanê dê pêş-keş kin. Dû komên müzîkê ji Italya û İspanya jî beşdariyê dikan. Herweha koma tiyatroya KKDK jî di programê de ye. Em, hemî pêş-verû, demokrat û welatparêzan dawetî N E W R O Z dikan.

Sipas.

Komîta Newrozê

Cihê NEWROZ'ê ; "CLARIDGE", Chaussee de Louvain 24

1030   B R U X E L L E S

(Nêzîkê Nord Station, li Plas MADOU)

Nêzîkê sê mehan e ku me dest bi xebateke ber bi parlementoya Ewrupa kiriye.

Me dixwest kû bi komelên demokratik yêndan li Ewrupa re dosyekê li ser rewşa Kurdistana Tirkîyê çêbikin. Bi hevra delegasyonekê saz bikin ku di rojên 15, 16 û 17 sibatê 1982 de herin Straatsburg. Li ser vê yekê bi navê Têkoşer me bang bire ji çend komelên Kurd re. Li ser vê bangê, di 15, 16 û 17 gûlede KOMKAR, KKDK, û Yekîtiya Karker û Xwendekarên Kurdistan li Fransa besdarî komcivînekê li Brûksel bûn. Di komcivîni de platforme destpêkê hat nivîsin û biryara komcivîneke din, di rojên 23 û 24 çile de dinavbera pirrtirîn komele de hat standin.

Li Kôln, di merkeza KKDK de di komcivîna dûwemîn de YXXKF, AKSA, MALA GELE KURD, KOÇ-KAK, KOMKAR, KXPS û TEKOŞER besdar bûn.

Di komcivînê de paş biryara dosyê kar li hev hat parkirin. Ji teref KKDK, KOÇ-KAK û KOMKAR dosye bi Elmanî hat nivîsandin û ji me re şiyandin. Ev dosye bi zimanê Ingilîzî, Firensî û Holandî hat wergerrandin û çap bûn. Paş hazirîyê, dosye çû ji parlementêrê ku dê arîkarina me li Parlementoya Ewrupa bikirane, Jaak Vandemeulebroecke ji partîya VU. Ji kêmbeña wext dosye hat biçûk kirin. Lî ti tişt ji daxwazê nehat güherandin.

Di 15 û 16 û 17 ê sibatê de komcivîna parlementoya Ewrupa pêk hat. Gereke her komelekî nûnerekî xwe şiyandibane, lê mixabeye ku-jîber vîze hinek kesan nikanîbûn bûn. Delegasyonek ji nava YXXKF, KOÇ-KAK, û TEKOŞER bi navê wan her heşt komelên jor çûn parlemento.

Di her dû rojên pêşin de, delegasyonê dan û standin bi parlementaran re çêkirin. Sebebûn hatina delegasyonê hatin gotin.

Di roja sîyemîn de civîna çapê pêk hat. Parlementêrê Ewrupa û rojnamevan xweş hatin civînê. Di civînê de daxwazên delegasyonê û Jaak Vandemeulebroecke ev bûn.

-Sazkirina komisyonekê ji bo Kurdistana Tirkîyê, minaqesekipina problêma Kurdistan di P.E. de.

-Her arîkarina ekonomîk û leşkerî (askerî) ji Tirkîyê bê qûtkirin.

-Ji teref wezîrîn karê derveyî birina problêma Kurdistan bo Yekîtiya Netewan.

-Şiyandina delegasyonekê ku bê teref e, ji mafêñ merivan, bo Kurdistana Tirkîyê ku li rewşê binêrê.

-Nasîna mafêñ demokratik yêndan gelê Kurd.

--Ji bo ku kuştin (idam), zilm û Jêdaş (îşkence) li Tirkîyê nemênu navçîtiya Parlementoya Ewrupa.

Ev xebata me di alîyê Parlementoya Ewrupa de dê bi dan û standinê bi grupêñ parlemento re li Brûksel berdewam bê. Tiştê ku ji bo me nûçe ke xweş û giring e nêzîkbûna komelên demokratik yêndan in. Daxwaza me ev e ku xebata bê ji hê pozitîf tir û baştir bê û hê bênt komelên demokratik yêndan nêzîki hev bibin.

X E B A T A M E

- 8.11.1981, Li bajaré Anvers, di festiwala beynîyar me standa i ser pirsa çêkir.
xe danî. Paş mesajê re radîsayê ropertaje Kurdistan û Kurden li Belçika bi Têkoşer ku Masereel
- 5-6.12.'81 , Li Lokeren li Festiwala bi navê "Pirtuka fonds organîze kiribû me standa xwe danî
- 12.12.'81 , Li ser Bozkurtén faşist ku Nezir Şeker (KKDK) kuştin belavok bi DIB-BK re me çap kir. Ev belavok bi zimanê firensizî, Flamanî û Tirkî hat nivîsîn û belavkirin.
- 12.12.'81 , Şeva Amnesty International, bi navê kesên windabûyi li Gent, Têkoşer di vê şevê de peyivî û rewşa welêt şer. Li ser zorkerîya mêtîngehîyê, kuştin û lêdanan peyva nûnerê Têkoşer bihürt. Ev peyva nûnerê Têkoşer di wojnamê Belçika de çap bûn. Di eynî şevê de meşîna li ser bîranîna kesên windabûyi çêbû.
- 27.12.'81 , Li ser dîrîka Kurdistan me semîner da. Di vê semînerê DIB-BK û gurubek ji pêşverûyên Ermenî besdar bûn. Di da wî de li ser pirsa Ermenîyan jî hat axaftin.
- 9-10.1.1982 , Beşdariya kongra YXXKF bi avakî aktîf li Fransa. Paş mesaja me, xebata xwe ya salê ji kongrê re pêşkes kir.
- 16-17.1.'82 , Ji bo çûna delegasyoneke komelên demokratîk bo P.E. li Brûksel civînek bi KOMKAR, KKDK û YXXKF çêbû. Protokoleke bihevra hat nivîsîn. Biryara civîneke din hat standin û ji bo ku hê bêhtir komele besdar bibin li Köln cihê civînê hat binyarkirin.
- 23-24.1.'82 , Civîna di navbera 3 komelên demokratîk yê Kurdan û. Di vê civînê de KKDK, TEKOŞER, KOMKAR, KOÇ-KAK, Mala Gelê Kurd, YXXKF û KXPS besdar bûn. Karê bihevrayî tespit bûn.
- 5.2.'82 , Şeva İnförmasyonê li ser Kurdistan li Lokeren, ji tercî Masereelfonds hatî organîzekirin. Paş axaftin û bersivê nûnerê Têkoşer filmekî li ser Kurdistana Rojhilat hat pêşankirin û xwarîn û govendên Kurdistan gûhdar këfîxwî kirin.
- 15-16-17.2.'82, Delegasyona Komelên Demokratîk yê Kurdan li Straatsbur Li ser van sê rojan li rûpelê ... temâse ke.
- 21.2.1982 , Kongra Têkoşer, bi bêdengîtiya yek deqîqê li ser pôşmeg şehî û welatparêzên ku ji bo welêt şerr dîkin dest Féki Xebata salê hat gotin, komîta birêve birî gîşî ji nûkî hat ser karê xwe, dû komitên nûn hatin danîn. Rêxebata Têkoşer ji nûh û hat zwendin û kongre bi hêvîyêng xebatek xwirttir bi dawî bû.

www.arsivakundi.org

BUNLAR,

ENGEREKLER VE QIYANLARDIR.

BUNLAR,

AŞIMIZA, EKMEĞİMİZE

GÖZ KOYANLARDIR.

TANI BUNLARI

TANI DA

BÜYÜ.

(Adilos Bebe'den)

AHMED ARIF